

**בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לעניינים
מנהליים**

ת"צ 48189-11-15 רז נ' משרד התחבורה/המשרד הראשי

תיק חיצוני:

מספר בקשה: 14

בפני כבוד השופט אליהו בכר

התובע/המבקש: שובל-יואל-רז
ע"י ב"כ עוה"ד רענן בשן ואח'

נגד

הנתבעת/ המשיבה: משרד-התחבורה
ע"י ב"כ עוה"ד מיכל פיגלר
(שטיין)

פסק דין

1

2

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 48189-11-15 רז נ' משרד התחבורה/המשרד הראשי

תיק חיצוני:

- 1 לפני הודעת חדילה מטעם משרד התחבורה (להלן: "המשיבה") עפ"י סעיף 9(ב) לחוק תובענות
2 ייצוגיות, תשס"ו-2006 (להלן: "חוק תובענות ייצוגיות").
3
4 2. בתובענה הייצוגית ובבקשה לאישורה כייצוגית נטען ע"י המבקש, כי המשיבה גובה ביתר מציבור
5 הנהגים, בגין הנפקת רישיון בשל הוספת ו/או שינוי דרגת רישיון ו/או שינוי פרטים ברישיון
6 הנהיגה.
7 טענת המבקש תקנה 174(א) לתקנות התעבורה, תשכ"א-1961 (להלן: "תקנות התעבורה")
8 קובעת כי:
9 "174. (א) קבלת רישיון נהיגה או חידושו ייעשו בידי מבקש הרישיון או בעל
10 הרישיון על ידי תשלום האגרה, בטופס שייחדה לכך רשות הרישוי."
11
12 או במילים אחרות על מנת לקבל רישיון נהיגה או על מנת לחדשו, יש לשלם אגרה.
13
14 סעיף 70(10) לפקודת התעבורה [נוסח חדש] (להלן: "פקודת התעבורה") קובע כי:
15
16 "שר התחבורה רשאי להתקין תקנות בעניינים אלה:
17 ...
18 (10) תשלום האגרות בעד רישום, רישיון, חידוש רישיון, היתר, בדיקה, בחינה,
19 או כל פעולה אחרת לפי הפקודה או התקנות וכן דמי פיגור בעד אי-תשלום במועד";
20
21 סעיף זה מסמיך אם כן את שר התחבורה להתקין תקנות בנוגע לסכום האגרות אותו יש לשלם
22 לצורך הנפקת רישיון וחידושו.
23 תקנה 15א לתקנות התעבורה קובע כי:
24 "15א. (א) האגרות לפי תקנות אלה יהיו כמפורט בתוספת הראשונה, והן ישתנו
25 ב-1 באפריל של כל שנה (להלן – יום השינוי), לפי השינוי במדד המחירים לצרכן
26 שפרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (להלן – המדד), בתודש ינואר שקדם ליום

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 48189-11-15 רז נ' משרד התחבורה/המשרד הראשי

תיק חיצוני:

1 השינוי לעומת המדד שפורסם בחודש ינואר בשנה שקדמה לה, ויעוגל לשקל החדש
2 השלם הקרוב.

3 (ב) המנהל הכללי של משרד התחבורה יפרסם בהודעה ברשומות את נוסח התוספת
4 הראשונה כפי שתואמה לפי האמור בתקנת משנה (א)."

5
6 תקנה זו קובעת אם כן, כי סכומי האגרות הקבועים בתקנות, יעודכנו מידי שנה ויפורסמו
7 ברשומות.

8 תקנה 12 לתקנות התעבורה עוסקת בכפל תעודות. במקרה בו מבוקש להנפיק תעודה נוספת, על
9 המבקש לשלם אגרה בהתאם. תקנה 13 עם זאת קובעת כי:

10 "13. (א) בעל תעודה יודיע על כל שינוי שחל בכל פרט מן הפרטים הרשומים
11 בתעודה וימציא לרשות לפי דרישתה את התעודה לשם רישום השינוי בה; שלחה
12 הרשות לבעל התעודה תעודה נוספת שנכללו בה השינויים, יחזיר בעל התעודה את
13 התעודה הקודמת לרשות."

14
15 במילים אחרות, הנפקת תעודה חדשה בשל שינוי פרטים אינה כרוכה בתשלום אגרה.

16
17 **הצדדים**

18 3. המבקש הינו נהג אשר נדרש לשלם אגרה בסך 30 ₪ בשל הנפקת רישיון מחדש לאור שינוי פרט
19 ברישיון.

20 המשיבה הינה רשות ממשלתית, אשר אחראית בין היתר על הנפקת רישיונות נהיגה בישראל.

21
22 **ההליך**

23 4. התובענה והבקשה לאישורה כייצוגית הוגשו בתאריך 22.11.2015. בתאריך 28.2.2016 הוגשה
24 הודעת החדילה דנא ובה התבקש ביהמ"ש לדחות את הבקשה לאישור התובענה עפ"י סעיף 9(ב)
25 לחוק תובענות ייצוגיות.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 48189-11-15 רז נ' משרד התחבורה/המשרד הראשי

תיק חיצוני:

1 לאחר הגשת הודעת החדילה אליו צורף תצהיר מתאים וכן לאחר שהתקבלה תגובת המבקש,
2 הוריתי על הגשת תצהיר לעניין שיעור הגבייה שביצעה המשיבה לאחריהם הוריתי על הגשת
3 סיכומי הצדדים ביחס לגמול ושכ"ט. משאלה הוגשו נפנה ביהמ"ש לתן הכרעתו.
4

5

הודעת החדילה

6 5. במסגרת ההודעה מתאריך 28.2.2016 מסרה המשיבה תצהיר מטעם הגב' ידידה רזלן, מרכזת
7 בכירה (תקינת נהיגה) באגף הרישוי במשרד התחבורה. לטענתה, מבדיקת טענות המבקש עלה, כי
8 חיוב המבקש בכפל אגרה בגין הנפקת רישיון מחדש, בעקבות הוספת דרגת רישיון חדשה נעשתה
9 בטעות ובניגוד להנחיות מפורשות מתאריך 28.8.2014, שהוציא אגף הרישוי למנהלי האגפים,
10 למנהלי תחום נהיגה ורכב, ולמנהלי נפות ולמנהלי תחום מרכז מידע ארצי ומרכז עדכון ובקרה
11 (להלן: "הנחיות 2104").

12 עוד טענה, כי בעקבות הבקשה, המשיבה בדקה את הנחיות 2014 ומצאה כי נפלו ליקויים דווקא
13 במקרי גבייה אחרים שלא כמו בענייניו של המבקש- הוספת סוג רישיון. בעקבות ליקויים אלו
14 הופצו הנחיות חדשות בתאריך 18.2.2016 (להלן: "הנחיות 2016") אשר נשלחו על ידי מנהל אגף
15 בכיר רישוי למנהלי אגפים, למנהלי תחום נהיגה ורכב, למנהלי נפות ולמנהלי תחום מרכז מידע
16 ארצי ומרכז עדכון ובקרה.

17 כך נטען, כי בהתאם להנחיות החדשות, הודגשו המקרים בהם ניתן גבות אגרות כפל: אובדן
18 רישיון נהיגה, גניבתו או פגימה שנפלה בו וכן בגין רישיון המופק בסיום תקופה של שלילה או
19 שלילה עם מבחנים בהתאם לסיבה המתייחסת לתעודה "שנלקחה מבעליה בידי הרשות
20 שהוסמכה לכך כדין".

21 נטען, כי הנחיות אלו הוטמעו במערכות המחשוב לטיפול ברישוי הנהגים החל מתאריך 18.2.2016
22 וכי כיום במערכת מופיעות רק העילות המנויות בהנחיות ובחירה של פקיד בהנחיה שאינה
23 מחייבת בתשלום אגרת כפל, תביא אוטומטית להדפסת רישיון הנהיגה ללא חיוב באגרה.
24 עד נטען, כי הגב' ידידה עוקבת אחרי יישום ההנחיות ומנחה בדבר תיקוני טעויות לפי הצורך.
25

26

תגובת המבקש להודעת החדילה

27 6. המבקש ציין, כי אין מחלוקת שעפ"י הוראות הדין, יש לקבל את הודעת החדילה יחד עם זאת
28 ציין, כי פועלו של המבקש ומייצגו הביאו לתיקונה של העוולה המתמשכת בגינה נגבו שלא כדין

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 48189-11-15 רז נ' משרד התחבורה/המשרד הראשי

תיק חיצוני:

1 חיובי יתר מציבור הנהגים במדינת ישראל בהיקף של מיליוני שקלים ובזכות פועלם תמנע גביית
2 יתר בעתיד. הגשת התובענה תרמה תרומה חשובה ומשמעותית לציבור הנהגים בישראל בפרט
3 ולאכיפת שלטון החוק בכלל.
4 עוד טען, כי המשיבה ניסתה להציג בהודעת החדילה, בחוסר תום לב, את חיוב היתר של המבקש
5 כמקרה נקודתית ולפיכך המבקש ומייצגו ערכו באמצעות תחקירן בדיקה של כ-200 רשיונות אשר
6 הונפקו ע"י המשיבה בעקבות הוספה או שינוי סוג הרישיון, ובכל אחד ואחד מהם הופיעה דרישה
7 לתשלום אגרת כפל. התחקירן לא נתקל ולו ברישיון נהיגה אחד אשר מקבלו לא נדרש לשלם אגרת
8 כפל רישיון. לטענת המבקש, ראיות אלו מפריכות את טענת המשיבה לפיו עניינו של המבקש הינו
9 מקרה נקודתי.
10 עוד טען, כי דרישות התשלום מופקות באופן ממוחשב מה שמהווה ראשית ראייה לכך שמדובר
11 בגביית יתר שיטתית ולא נקודתית, וככל שמדובר במקרה נקודתי, נטל ההוכחה מועבר אל כתפיה
12 של המשיבה.
13 עוד הוסיף וטען, כי המשיבה נמנעה מלתן תצהיר לפיו לא גבתה בפועל אגרות בגין כפל רישיון גם
14 במקרים של שינוי או הוספת סוג רישיון.
15 לבסוף סיכם והדגיש כי הגשת התובענה היא שהביאה להפסקת הגביה.

תצהיר מטעם המשיבה

16
17
18 7. בהמשך להחלטת ביהמ"ש, המשיבה הגישה תצהיר מטעם הגב' ידידה רזן ביחס לסכומים שנגבו
19 על ידה מחודש ספטמבר 2014 עד 18.2.2016 בשל שינויים ברישיון הנהיגה שלא על פי אחת העילות
20 המנויות בתקנה 12(א) לתקנות התעבורה. צוין כי אשר לתקופה הקודמת לספטמבר 2014 לא ניתן
21 לסמוך על הנתונים בשל הודעת חדילה בתיק 1213-06-14 אלכסנדרה בר נ' מדינת ישראל.
22 להלן הנתונים:

23 א. הודפסו 195 כפלי רישיון ע"ס רישיון זר הכוללים שובר לתשלום בסך 30 ₪. מתוך סכום
24 זה שולמו 103 שוברים, סה"כ הסכום ששולם שלא כדין עומד על 3,090 ₪.
25 ב. הודפסו 242,742 כפלי רישיונות עקב שינוי פרטים ברישיון כולל שינוי של הוספת סוג
26 רישיון, מתוכם 63,409 קיבלו דרישה לתשלום אגרה בניגוד לדין. כאשר מסכום זה שילמו
27 בפועל 45,279 נהגים (18.5% מן הרישיונות שהודפסו), סה"כ הסכום ששולם שלא כדין

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 48189-11-15 רז נ' משרד התחבורה/המשרד הראשי

תיק חיצוני:

1 עומד על 1,358,370 ₪.

2 ג. הודפסו 404 כפלי רישיונות עקב שינוי פרטים ברישיון שלא עלה בידי המשיבה לברר מה
3 עלה לגביהם (יתכן בשל תקלה במדפסת), ולפי אותה התפלגות בסעיף קטן ב' (18.5%)
4 כי אז שולמו שלא כדין 75 רישיונות, סה"כ הסכום ששולם שלא כדין עומד על 2,250 ₪.

5 **סה"כ הגביה שבוצעה ביתר בתקופה הרלוונטית עומד על 1,363,710 ₪.**

6

7

סיכומי התובע לגמול ושכ"ט

8 .8 לטענת התובע, לא יכולה להיות מחלוקת כי התובענה הייצוגית במקרה דנא הינה ראויה, בעלת
9 חשיבות ציבורית משמעותית, שהגשימה את תכלית אכיפת הדין בצורה מהירה ואפקטיבית
10 ומנעה גבית יתר עתידית בהיקף של מיליוני שקלים. על כן, ראוי שהגמול ושכר הטרחה ייפסקו
11 על הצד הגבוה. בנסיבות המקרה, המשיבה גבתה שלא כדין כ-2 מיליון ₪ והיתה צפויה לעשות כן
12 עוד שנים רבות אלמלא הגשת הבקשה לאישור. הגשת התובענה על ידי התובע הביאה להפסקת
13 הגבייה.

14 עוד טען, כי עפ"י ההלכה הפסוקה, את מידת התועלת בהגשת תובענה ייצוגית יש להעריך לא
15 רק עפ"י הסכום שנגבה ביתר בשנים שקדמו להגשת הבקשה אלא גם בהערכת החיסכון העתידי
16 של גביית יתר שנחסכה (ת.צ (ת"א) 30032-06-10 **אביטבול נ' מדינת ישראל משרד המשפטים**
17 **29.6.2011**); ת.צ (ת"א) 8862-01-11 **די אנד איי ייזום ובניה בע"מ נ' הועדה המקומית לתכנון**
18 **ובניה ת"א-יפו (9.10.2011)**).

19

20 עוד טען, כי המשיבה התעלמה באופן בוטה מפנייה מוקדמת שבוצעה אליה והתחמקה והפסקת
21 גביית היתר. המשיבה חדלה מהגביה רק לאחר הגשת התובענה והבקשה לאשרה כיייצוגית. יש
22 לראות בהגשת התביעה והבקשה תרומה לאכיפת שלטון החוק והגשמת עקרון חוקיות המנהל
23 (ת.צ (ת"א) 61152-06-13 **יעקבי נ' עיריית בני ברק (18.6.2014)**; ת.צ (מרכז) 32729-09-11 **בוסנקו**
24 **נ' עיריית נס ציונה (15.4.2012)**).

25

26 עוד טען, כי יש לקחת בחשבון שיקול נוסף בפסיקת גמול ושכ"ט שהינו עידוד הגשת תובענות
27 ייצוגיות ראויות ועידוד עורכי דין מנוסים ושקדנים לקחת חלק בניהול הליך זה. פסיקת סכומי
28 שכר טרחה שאינם ריאליים הופכת את ניהול התובענה הייצוגית ללא כדאית וצפויה לגרום לנזק

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 48189-11-15 רז נ' משרד התחבורה/המשרד הראשי

תיק חיצוני:

1 ממשי למוסד התובענות הייצוגיות (ת.צ (ת"א) 38109-01-10 פלד נ' עיריית הוד השרון
2 .((23.6.2013)

3
4 עוד טען, כי תובענה שהסתיימה בהודעת חדילה אינה מהווה הצדקה להפחתת גמול או שכ"ט
5 במיוחד לאור העובדה שהמשיבה התעלמה מהפנייה המוקדמת שנעשתה אליה.
6

7 עוד טען, כי העובדה שהגמול ושכר השטרחה משתלמים מתוך הקופה הציבורית אינה מצדיקה
8 קביעה מופחתת (ת"צ (מרכז) 57090-04-13 פרייד נ' מועצה מקומית כוכב יאיר- צור יגאל
9 ; ת.צ (מרכז) 33482-08-13 מטל אנוך תעשיות אלומניום בע"מ נ' עיריית רמלה
10 .((7.4.2014)

11
12 אשר לשיעור הגמול ושכר הטרחה, התובע ומייצגו הפנו לפסיקה עניפה וביקשו להעמיד את שיעור
13 הגמול על 7% מסכומי הגביה ביתר ואת שכ"ט המייצג בשיעור 23% מסכומי הגביה ביתר.
14

סיכומי המשיבה

15
16 9. לטענת המשיבה, אין חולק כי המשיבה לא היתה רשאית לגבות אגרה במקרה של הנפקת רישיון
17 מחדש בגין שינוי בפרטי הרישיון כמו הוספת או שינוי דרגה. בשל כך בתאריך 28.2.2016 הוגשה
18 הודעת החדילה.

19 אשר לטענה כי מקרהו של התובע הינו מקרה נקודתי, השיבה ב"כ המשיבה, כי המשיבה לא
20 הטעתה את ביהמ"ש וכל המידע שמסרה היה נכון למידע שהיה ברשותה באותה עת, בעת הגשת
21 הודעת החדילה לא היו בפני המשיבה הנתונים אותה הצליבה מאוחר יותר ומהם עלתה מידת
22 שכיחותה של הטעות.
23

24 עוד טענה, כי הפסקת הגביה באה לידי ביטוי בהנחיות חדשות שנמסרו לפקדי משרד הרישוי ואף
25 הוטמעו במערכת המחשוב, בדרך זו הסדירה המשיבה את המצב תוך חידוד ההנחיות והבהרתן.
26

27 10. אשר לשיעור הגמול ושכ"ט, השיבה המשיבה, כי יש מקום לפסוק גמול ושכ"ט אולם לאור נסיבות
28 המקרה, יש לפסוק על הצד הנמוך. פסיקת שכ"ט וגמול לאחר חדילה תעשה על פי סעיפים 22-23

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 48189-11-15 רז נ' משרד התחבורה/המשרד הראשי

תיק חיצוני:

1 לחוק תובענות ייצוגיות בנוסף לשיקולים הנוגעים להודעת חדילה (עע"מ 2978/13 מי הגליל-
2 תאגיד הביוב האזורי בע"מ נ' יוסף אחמד יונס (23.7.2015) (להלן: "פרשת מי הגליל")). במסגרת
3 השיקולים הכלליים בנוגע לגמול יש לקחת בחשבון את הטרחה שטרם התובע, את הסיכון שנטל
4 על עצמו, את התועלת שהביאה התובענה לחברי הקבוצה ומידת חשיבותה הציבורית. אשר
5 לשכ"ט של ב"כ התובע יש לקחת בחשבון את התועלת לחברי הקבוצה, החשיבות הציבורית,
6 הטרחה שטרם והסיכון שלקח על עצמו כמו כן על ביהמ"ש לשקול שיקולים בהתאם לנסיבות
7 המקרה.

8
9 במקרה דנא, ההליך הסתיים בשל הודעת חדילה. סיומו המהיר של ההליך וזמן הטיפול בתיק
10 מצדיקים גמול ושכ"ט מתונים. כמו כן, יש לזכור כי הכספים באים מקופה ציבורית ועל כן יש
11 לנקוט משנה זהירות. אין לקבל מצב שבמחיר השגת מטרה אחת תקופח מטרה אחרת – פגיעה
12 בקופה ציבורית.

13
14 עוד טענה, כי בקשת האישור הצריכה השקעת משאבים מינימאלית, הבקשה אינה מעוררת שאלות
15 משפטיות סבוכות ומורכבות, התובענה נסמכת על פעולה בניגוד לתקנות התעבורה. כמו כן,
16 המבקש ומייצגו לא הביאו ראיות לעניין היקף העבודה והטרחה שהושקעו בהכנת התובענה
17 והבקשה לאישורה כייצוגית.

18
19 עוד טענה, כי המדינה הפסיקה את הגביה והוציאה הנחיות חדשות ומעודכנות מכאן, שהמדינה
20 פעלה בהתאם למצופה ממנה כרשות האמונה על שמירת אינטרס הציבור.
21 המשיבה הפנתה לפסיקה עניפה הנוגעת לשיעור הגמול ושכ"ט.

22
23 11. לבסוף טענה, כי המבקש לא עמד בחובתו למיצוי הליכים ובפניה מוקדמת לרשות כפי טענתו, אלא
24 צירף מכתב המופנה "למשרד התחבורה" ואף צרף אישור דואר רשום, אולם, מכתב זה לא הופנה
25 ללשכה המשפטית, או לגורם משפטי רלוונטי. לפיכך, המכתב לא הגיע לגורם הרלוונטי ולכן לא
26 טופל. נראה, כך נטען, כי המבקש שלח המכתב רק כדי לצאת ידי חובתו.

27
28

סיכומי תשובה מטעם המבקש

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 48189-11-15 רז נ' משרד התחבורה/המשרד הראשי

תיק חיצוני:

- 1 המבקש ציין, כי המשיבה נהנת מהגנה כפולה, האחת לאור העובדה שניתן לתבוע השבה רק בגין
2 שנתיים בלבד, במקום שבע שנים, והשנייה, היות ומדובר בהודעת חדילה, המשיבה פטורה
3 מהשבת הכספים שנגבו שלא כדין. לאור התנהגות המשיבה, הזלזול ושיוויון הנפש כלפי גזלת
4 כספי הציבור, יש לפסוק שיעורי גמול ושכ"ט משמעותיים אחרת המשיבה לא תפנים את חומרת
5 התנהלותה.
- 6 עוד טען, כי הפנייה המוקדמת הומצאה לידי המשיבה ואין היא יכולה להאשים את התובע ומייצגו
7 באי ביצוע העבודה על ידי פקידיה.
- 8
- 9 עוד טען, כי טענת המשיבה לפיה במועד הגשת החדילה לא ידעה כי מבוצעת גבייה שיטתית של
10 אגרה בכפל מלמדת רק על רשלנותה ועל אדישותה של המשיבה.
- 11
- 12 כמו כן טען, כי אין לקבל את טענת המשיבה לפיה מדובר בתובענה פשוטה, אשר לא הושקעו בה
13 עבודה ומאמצים רבים. למקרא התובענה אפשר לראות כי מדובר בתובענה מקיפה ומעמיקה
14 שהושקעו בה מאמצי עבודה רבים.
- 15
- 16 לבסוף המבקש הפנה לפסיקה לפיה יש לפסוק גמול ושכ"ט על פי שיטת האחוזים גם המקרים של
17 מתן הודעת חדילה ולקבוע שיעורים ראויים על מנת לעודד הגשתן (עע"מ 9237/12 עיריית מודיעין
18 **מכבים רעות נ' א.ש. ברקאי בע"מ** (18.5.2014)).

דין

- 21 13. סעיף 9 לחוק תובענות ייצוגיות קובע כדלקמן:

22 "9. (א) ...

23 (ב) בית המשפט לא יאשר תובענה ייצוגית בתביעת השבה נגד רשות, אם הרשות
24 הודיעה כי תחדל מהגבייה שבשלה הוגשה הבקשה לאישור והוכח לבית המשפט כי
25 היא חדלה מהגבייה כאמור לכל המאוחר במועד הקובע.

26 (ג) החליט בית המשפט כאמור בסעיף קטן (ב), רשאי הוא –

27 (1) על אף הוראות סעיף 22, לפסוק גמול למבקש בהתחשב בשיקולים כאמור

28 בסעיף 22(ב);

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לעניינים מובלנים

ת"צ 48189-11-15 רז נ' משרד התחבורה/המשרד הראשי

תיק חיצוני:

1 (2) לקבוע שכר טרחה לבא כוח המייצג בהתאם להוראות סעיף 23.

2
3 סעיפים 22-23 לחוק תובענות ייצוגיות קובעים את אופן פסיקת הגמול ושכ"ט לתובע ובא כוחו
4 כדלקמן:

5 "22. (א) הכריע בית המשפט בתובענה הייצוגית, כולה או חלקה, לטובת
6 הקבוצה, כולה או חלקה, לרבות בדרך של אישור הסדר פשרה, יורה על תשלום גמול
7 לתובע המייצג, בהתחשב בשיקולים כאמור בסעיף קטן (ב), אלא אם כן מצא,
8 מטעמים מיוחדים שיירשמו, שהדבר אינו מוצדק בנסיבות הענין.

9 (ב) בקביעת שיעור הגמול יתחשב בית המשפט, בין השאר, בשיקולים אלה:

10 (1) הטרחה שטרחה התובע המייצג והסיכון שנטל על עצמו בהגשת התובענה
11 הייצוגית ובניהולה, בפרט אם הסעד המבוקש בתובענה הוא סעד הצהרתי;

12 (2) התועלת שהביאה התובענה הייצוגית לחברי הקבוצה;

13 (3) מידת החשיבות הציבורית של התובענה הייצוגית.

14 (ג) בית המשפט רשאי, במקרים מיוחדים ומטעמים מיוחדים שיירשמו –

15 (1) לפסוק גמול למבקש או לתובע המייצג אף אם לא אושרה התובענה
16 הייצוגית או שלא ניתנה הכרעה בתובענה הייצוגית לטובת הקבוצה, לפי הענין,
17 בהתחשב בשיקולים כאמור בסעיף קטן (ב);

18 (2) לפסוק גמול לארגון שהשתתף בדיונים בתובענה הייצוגית לפי הוראות
19 סעיף 15, אם מצא שהדבר מוצדק לאור הטרחה שטרחה והתרומה שתרום
20 בהשתתפותו בדיונים כאמור.

21 23. (א) בית המשפט יקבע את שכר הטרחה של בא הכוח המייצג בעד הטיפול
22 בתובענה הייצוגית, לרבות בבקשה לאישור; בא הכוח המייצג לא יקבל שכר טרחה
23 בסכום העולה על הסכום שקבע בית המשפט כאמור.

24 (ב) בקביעת שיעור שכר הטרחה של בא כוח מייצג לפי סעיף קטן (א), יתחשב בית
25 המשפט, בין השאר, בשיקולים אלה:

26 (1) התועלת שהביאה התובענה הייצוגית לחברי הקבוצה;

27 (2) מורכבות ההליך, הטרחה שטרחה בא הכוח המייצג והסיכון שנטל על עצמו
28 בהגשת התובענה הייצוגית ובניהולה, וכן ההוצאות שהוציא לשם כך;

29 (3) מידת החשיבות הציבורית של התובענה הייצוגית;

30 (4) האופן שבו ניהל בא הכוח המייצג את ההליך;

31 (5) הפער שבין הסעדים הנתבעים בבקשה לאישור לבין הסעדים שפסק בית
32 המשפט בתובענה הייצוגית.

33 (ג) בית המשפט רשאי לקבוע לבא כוח מייצג שכר טרחה חלקי על חשבון שכר
34 הטרחה הכולל, אף בטרם הסתיים הליך הבירור של התובענה הייצוגית, אם מצא
35 שהדבר מוצדק בנסיבות הענין, וככל הניתן, בהתחשב בשיקולים כאמור בסעיף קטן

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 48189-11-15 רז נ' משרד התחבורה/המשרד הראשי

תיק חיצוני:

(ב)."

14. נקודת המוצא הינה, כי עפ"י סעיף 22(ג) לחוק תובענות ייצוגיות אין חובה לשלם גמול לתובע הייצוגי, ביהמ"ש רשאי לעשות כן במקרים בהם לא אושרה התובענה כייצוגית במקרים מיוחדים ומטעמים מיוחדים שירשמו. ככל שביהמ"ש יסבור כי בנסיבות המקרה יש מקום לפסוק גמול ושכ"ט לבא כוחו כי אז יתחשב ביהמ"ש בשיקולים העולים מסעיפים 22 (ב) ו-23(ב).

15. הואיל ועסקינן בהודעת חדילה, נקודת המוצא הינה כי יש לשלם גמול ושכ"ט (ראה **פרשת מי הגליל**). אשר לשאלה האם יש לחייב באחוזים או בדרך אחרת מהסכום שנגבה שלא כדין? על כך השיב ביהמ"ש העליון בפרשת מי הגליל כך:

"במקרה בו נדחתה בקשה לאישור תובענה ייצוגית כנגד רשות בעקבות חדילתה, רשאי בית המשפט על פי שיקול דעתו ובהתאם לנסיבות כל מקרה, ליישם את שיטת האחוזים הן על בסיס הסעד שהיה נפסק אילו נתקבלה התביעה, והן על בסיס תועלת עתידית משוערת, אך הכל בשימת לב לשיקולים המנויים בסעיפים 22-23 לחוק, ותוך שמירה על הקופה הציבורית. נדמה, כי גישה זו עולה בקנה אחד עם הפסיקה הקיימת, עניין אבוטבול מזה, ועניין עיריית מודיעין מזה, שבכל אחד מהם, בהתאם לנסיבות, אישר בית משפט זה פסק דין שבו יושמה שיטת האחוזים בדרך שונה- פעם על בסיס תועלת לעבר, אילולא נתקבלה התובענה (עיריית מודיעין ופעם על בסיס תועלת עתידית משוערת (אבוטבול). ושוב יוטעם: עסקינן בנסיבות ציבוריות, ומבטו הכולל של בית המשפט צריך לכלול תובנה ציבורית זו בכל עת ועידן."

16. בנסיבות המקרה דנא, אין כל מניעה לחייב את המשיבה לשלם גמול ושכ"ט עפ"י שיטת האחוזים. הסכומים אשר נגבו ביתר על ידי המשיבה ידועים (1,363,710 ₪ מספטמבר 2014 עד לתאריך 17.2.2016 כעולה מתצהירה של הגב' ידידה רזלן מתאריך 17.5.2016; במסגרת הסיכומים לשכ"ט השיבה כי הסכום " **עומד על 1.35 מיליון ₪ ובהתאמה לשנתיים על כ-2 מיליון**" (סעיף 52)).

17. אין חולק כי ההליך הסתיים במהירות, המשיבה הודתה במסגרת הודעת החדילה בליקויים שנפלו ופעלה לתיקונם תוך זמן קצר. אשר למורכבות הליך, לא מצאתי כי מדובר בהליך מורכב באופן יוצא דופן, ואפילו לא התקיים דיון אחד בתיק, כאשר ההליך נוהל כפי הנדרש מעו"ד המייצגים בתובענות ייצוגיות. כמו כן, אין לשכוח כי עסקינן בקופה ציבורית.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 48189-11-15 רז נ' משרד התחבורה/המשרד הראשי

תיק חיצוני:

18. המשיבה אומנם הוציאה הנחיות חדשות ועדכנה את כל מנהליה בדבר התיקון, בנוסף השינויים
הוטמנו במערכות המחשוב כדי למנוע טעויות נוספות בעת הפקת רישיון וחיוב באגרה שלא עפ"י
ההנחיות. יחד עם זאת, יש לזכור כי המשיבה הוציאה הנחיות אלו בשנת 2014 בעקבות הודעת
חדילה ותביעה זו מוגשת לאור הלקויים שעלו בהנחיות משנת 2014, המשיבה היא זו שהיתה
צריכה לבצע מעקב אחר ההנחיות ולראות שהליקויים אמנם מטופלים, אולם לא עשתה כן ולפיכך
הוגשה תביעה זו. מכאן שרק בשל הגשת התובענה והבקשה לאישור התובענה כייצוגית, המשיבה
פנתה לברר הסוגיה ומצאה את הליקויים בהנחיות 2014 ורק אז פעלה לתיקונם על ידי הוצאת
הנחיות חדשות מעודכנות ובהירות. לולא הוגשה התובענה, ספק עם הגבייה ביתר הייתה מתוקנת.
19. עוד אציין, כי המשיבה במסגרת הודעת החדילה ניצלה את הפררוגטיבה הניתנת לה בחוק ולא
הודיעה שבכוונתה להשיב את הסכומים שנגבו ביתר לציבור הנהגים בישראל. הגביה נעשתה
באמצעות המערכת הממוחשבת ואין כל קושי לברר את פרטי הנהגים ולהשיב לכיסם את הכספים
שנגבו מהם שלא כדין ככל שעסקינן בנהגים מקומיים.
20. מעבר לאמור, אין חולק, כי התובענה הינה מסוג התובענות שיש להגישן כייצוגיות לנוכח הפגם
שנפל בהתנהלות המשיבה אשר גבתה אגרה שלא בהתאם להנחיות וחדלה לעשות כן רק לאחר
הגשת התובענה והבקשה לאישור התובענה כייצוגית. יש אם כן לעודד הגשת תובענות שכאלה
מבחינת התועלת הציבורית הנובעת מהם.
21. בכל הקשור לפניה מוקדמת, התובע ומייצגו אכן הפנו מכתב למשיבה, טענות המשיבה נוגעות
למחלקה אליה היו אמורים התובע ומייצגו להעביר את הפניה והוסיפו כי במקרה דנן היה מקום
להעביר את הפניה המוקדמת למחלקה המשפטית. כבר עתה ייאמר כי פניה מוקדמת הינה בדר"כ
חובה (ר' פרשת מי הגליל), על מנת שתהיה אפקטיבית יש להעבירה לידי הגורם שיוכל להתייחס
אליה כראוי, בדר"כ למחלקה המשפטית, ולא לכל דכפין באותה רשות, אחרת ניתן יהיה לסבור
כי הפניה לא נעשתה כדין ולפיכך יכול ובשל הפניה הלקויה יפגעו שיעור הגמול ושכה"ט. בנסיבות
נושא זה ימצא ביטוי מוגבל במסגרת הגמול ושכה"ט שייקבעו בהמשך.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לעניינים מובלנים

ת"צ 48189-11-15 רז נ' משרד התחבורה/המשרד הראשי

תיק חיצוני:

סוף דבר

1

2. לאחר ששקלתי את כל הנתונים כאמור לעיל, ובמיוחד את פרק הזמן המהיר שנדרש לנהל את ההליך, את הלקח שנלמד ע"י הרשות, את הצורך לעודד תובענות ייצוגיות דומות, את התוצאה לעתיד שמנעה המשך גביה אסור, את העובדה ולפיה המשיבה אינה מתכוונת להשיב הסכום שגבתה שלא כדין וכן את ההודעה המקדימה לרשות שיכלה להיות יותר פרודוקטיבית, הגעתי למסקנה, כי על המשיבה לשלם שכ"ט לב"כ התובע הייצוגי בסך 350,000 ₪ (17.5% מסכום הגבייה ביתר לשנתיים) בתוספת מע"מ היות והמשיבה מסכימה כי סכום הגביה ביתר מוערך בכ- 2 מיליון.

8

9 הגמול לתובע הייצוגי יעמוד על 70,000 ₪.

9

10

23. המזכירות תעביר עותק מפסק דין זה למנהל בתי המשפט על מנת שירשם בפנקס התובענות הייצוגיות וכן ליועץ המשפטי לממשלה.

12

13

ניתן היום, ז' תמוז תשע"ו, 13 יולי 2016, בהעדר הצדדים.

14

15

16

אליהו בכר, שופט

17

18

19